O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MADANIYAT VAZIRLIGI

RESPUBLIKA BAXSHICHILIK
SAN’ATI MARKAZI

ABDUNAZAR POYONOVNING 70 YILLIK YUBILEYI DOIRASIDA “ABDUNAZAR POYONOVNING BAXSHICHILIK SAN’ATIDA TUTGAN O‘RNI” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

(Ilmiy maqolalar to’plami)

Toshkent-2024

Abdunazar Poyonovning 70 yillik yubiley doirasida "Abdunazar Poyonovning baxshichilik san'atida tutgan o'rni" mavzusida respublika ilmiy-amaliy konferensiya, *(ilmiy maqolalar to'plami)* Toshkent: «Qamar media» nashriyoti, 2024. 184 bet.

Ushbu ilmiy maqolalar toʻplami Abdunazar Poyonovning baxshichilik san'atidagi oʻrniga bagʻishlangan boʻlib, u 2019-yil 14-mayda Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4320-sonli qarori ijrosini ta'minlash maqsadida Oʻzbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Oʻzbek tili, adabiyoti va folklor instituti, Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi, Yunus Rajabiy nomidagi Oʻzbek milliy musiqa san'ati instituti, Madaniyatshunoslik va Nomoddiy Madaniy Meros ilmiy-tadqiqot instituti, Termiz iqtisodiyot va servis universiteti hamda Respublika baxshichilik san'ati markazi bilan hamkorlikda oʻtkaziladigan Abdunazar Poyonovning 70 yillik yubileyi doirasida "Abdunazar Poyonovning baxshichilik san'atida tutgan oʻrni" mavzusidagi Respublika ilmiy - amaliy konferensiyada taqdim etilgan ilmiy maqolalar majmuasidan iborat.

Ushbu maqolalar to'plami Abdunazar Poyonovning hayoti va ijodini, uning baxshichilik san'atida tutgan oʻrnini chuqur tahlil qilib, oʻziga xos uslubi, mahorati va madaniy merosga qoʻshgan hissasini yoritishga qaratilgan. Abdunazar Poyonovning san'atdagi izlari va uning xalq ijodiga boʻlgan munosabati ushbu toʻplamda keng qamrovli tarzda muhokama qilinadi.

Toʻplovchi va nashrga tayyorlovchi:
Nasiba Xo'janova

Mas'ul muharrir:
Zafar Temirov
Respublika baxshichilik san'ati markazining ijodiy masalalar bo'yicha direktor o'rinbosari

Taqrizchilar:

Jabbor Eshonqulov
filologiya fanlari doktori, professor

Normat Yoʻldoshev
filologiya fanlari doktori, dotsent

Shaxnoza Norkulova
filologiya fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)

Qamar media

ABDUNAZAR POYONOVNING KUYLAGAN "ALPOMISH" VARIANTIDA MAROSIMLAR BADIIY IFODASI

Sharipova Maxbuba Baxshilloyevna
Buxoro davlat pedagogika insituti,
O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi o'qituvchisi,
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD),
E-mail: maxbuba013@gmail.com
+99891-413-02-77

Annotatsiya: *Ushbu maqolada marosim va doston munosabatlari, marosimlarning baiiy ifodasi, uning badiiy-estetik va poetik tafakkuri jo bo'lgan bu lirik merosni badiiy til nuqtayi nazaridan o'rganish xalqimizning milliy madaniyati, yashash tarzi va urf-odatlari, qadriyatlarini chuqur anglashda munosib manba sifatida xizmat qilib kelayotgani xususida fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *Abdunazar Poyonov, xalq dostonlari, folklor, folklorshunoslik, marosim,urf-odat, marosim va doston munosabatlari, lirik meros.*

Аннотatsiя: *В данной статье соотношение обряда и эпоса, художественное выражение обряда и его художественно-эстетическое и поэтическое мышление, исследование этого лирического наследия с точки зрения художественного языка служат достойным источником для глубокое понимание natsioнальной культуры, быта, обычаев и ценностей нашего народа думало о происходящем.*

Qamar media

Ключевые слова: *Абдуназар Поёнов, народный эпос, фольклор, фольклористика, обряд, обычай, соотношение обряда и эпоса, лирическое наследие.*

Absarct: *In this article, the relationship between ritual and epic, the artistic expression of the ritual and its artistic, aesthetic and poetic thinking, the study of this lyrical heritage from the point of view of artistic language serve as a worthy source for a deep understanding of the national culture, life, customs and values of our people thought about what was happening.*

Key words: Abdunazar Poyonov, folk epic, folklore, folkloristics, ritual, custom, relationship between ritual and epic, lyrical heritage.

Qamar media

Jahon eposshunosligida dostonning folklor janrlari tizimida tutgan o'rni, tarqalish areali, taraqqiyot qonuniyatlari, epik sujeti, arxaik va an'anaviy motivlari, obrazlar tarkibi, badiiy qurilishi, ifoda uslubi, tili masalalari tadqiqi har doim ustuvor vazifalardan biri bo'lib kelgan. Epos va marosim, epos va etnos masalasi ham shunday dolzarb ilmiy muammmolardan biridir. Ularning alpomishshunoslikda doston variantlari asosida o'rganilishi, unda oilaviy-maishiy marosimlar hamda milliy urf-odatlarning poetik talqin xususiyatlarini ritual-mifologik, tarixiy-jug'rofiy, antropologik, qiyosiy etnografik, etnofolkloristik usullar, sayyor sjetlar nazariyasi vositasida ochish epos nazariyasini boyitishga xizmat qila olishi jihatidan muhim hisoblanadi.

Yangi O'zbekistonning ma'naviy islohotlarida mamlakatimizda madaniyat va san'at sohasini rivoj-

lantirish, jahon miqyosidagi ilg‘or tajribalar asosida zamonaviy madaniyat va san’at muassasalari barpo etish, ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ijodkor ziyolilarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash masalalariga davlatimiz tomonidan ustuvor ahamiyat qaratib kelinmoqda. O‘zbek milliy baxshichilik va dostonchilik san’atining noyob namunalarini asrab-avaylash va rivojlantirish, uni keng targ‘ib qilish, yosh avlod qalbida ushbu san’at turiga hurmat va e’tibor tuyg‘ularini kuchaytirish, turli xalqlar o‘rtasidagi do‘stlik va birodarlik rishtalarini mustahkamlash, ijodiy hamkorlik, madaniyma’naviy munosabatlar doirasini xalqaro miqyosda yanada kengaytirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 21-oktabrdagi PF-5850-son «O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi Farmoni, 2017-yil 24-may-dagi «PQ-2995-son «Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ‘ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi, 2017-yil 13-sentabrdagi PQ-3271-son «Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ‘ib qilish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to‘g‘risida»gi qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 24-apreldagi 304-son «Baxshichilik va dostonchilik san’atini yanada rivojlantirish hamda takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi qarori, shuningdek mazkur faoliyatga tegishli boshqa me’yoriy-huquqiy hujjatlarda bel-

Qamar media

gilangan vazifalarni amalga oshirishda ushbu dissertatsiya tadqiqoti muayyan darajada xizmat qiladi.

Abdunazar baxshi ijrosidagi bir qancha doston va qo‘shiqlar O‘zbekiston teleradiokompaniyasi oltin fondidan o‘rin olib muntazam efirga uzatilib kelinadi. Shuningdek, Abdunazar baxshi o‘z ijodi davomida Fransiya, Belgiya, Shveysariya, Tayvan, Turkiya, Turkmaniston, Ozarbayjon, Qozog‘iston va Qirg‘iziston davlatlarida ijodiy safarlarda bo‘lib o‘z ijodini namoyish etib, o‘zbek xalq baxshichilik an’analarini dunyo xalqlari orasida munosib targ‘ib qilib kelmoqda.

Qamar media

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Alpomish.2-jild.Po‘lkan shoir va Ergash Jumanbulbulo‘g‘li.–Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyotining matbaa ijodiy uyi, 2013. – B.275.

2. Uraeva, D. S., Sharipova, M. B., Zaripova, R. I., & Nizomova, S. S. (2020). THE EXPRESSION OF THE NATIONAL TRADITIONS AND BELIEFS IN UZBEK PHRASEOLOGICAL UNITS. Theoretical & Applied Science, (6), 469-472.

3. Mirzaeva S. O‘zbek xalq romanik dostonlari poetikasi. – T.: Fan, 2004.

4. Tadqiqotlar turkumi: Ergash shoir va uning dostonchilikdagi o‘rni. – T.: Fan, 1971.

5. Eshonqulov J.S. O‘zbek folklorida dev obrazining mifologik asoslai va badiiy talqini: Filol. fanlari nomz. diss. avtoref. – T., 1999. – 23 b.

6. Qayumov O. O‘zbek folklorida pari obrazi: Filol. fanlari nomz. diss. avtoref.

Qamar media

Nashriyot litsenziyasi, № 7315. 2020-08-06
“QAMAR MEDIA” nashriyoti.Toshkent shahri.
Bosmaxonaga 7.10.24. yilda berildi.
Bosishga 3.10.24. yilda ruxsat etildi.
Bichimi: 84x108. “Times New Roman” garniturasida
ofset bosma usulida bosildi.
Adadi – 50 nusxa 155-son buyurtma.
“QAMAR MEDIA” MCHJ bosmaxonasida
chop etildi. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani,
Qushbegi ko‘chasi, 6-uy.
Murojaat uchun telefon:
+998946727111